

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Copyright © 2014, Bojan Uzelac

Copyright © 2014 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-01199-9

Bojan Uzelac

UBOD SLOBODE

ĐAVOLJA IGRA

 izdavašтво
vulkan

Beograd, 2014.

SADRŽAJ

UBOD SLOBODE	7
I ZATVORENIK	11
II ŠON KONERI	25
III ORVEL	35
IV RAM	45
V GUGL	53
VI MOE	65
VII NIKADA	71
VIII GREŠKA PRIRODE	78
ĐAVOLJA IGRA	85

Ubod slobode

*Niko nije tako beznadežno porobljen do
onih koji pogrešno veruju da su slobodni*

Gete

Slučajni i sporedni vremenski prolaznik putuje. Ni sam ne znajući zašto i kako se našao tu gde jeste. Postavljajući milione i milione pitanja. Pitajući se šta treba da uradi da ne bude sporedni i slučajni. Pokušavajući da postane besmrtni. Pokušavajući da dođe do trona, kroz milion prepreka zamršenih kao nervi u takmičenju koje se zove život. Imajući osećaj da neko to takmičenje gleda i gadno se smeje, onako naglas.

Bila jednom jedna priča o nekom gradu, nekim ljudima i nekim bićima.

I

ZATVORENIK

Iz gneva izlazi samo gnev, prijatelju moj. Mnogi su besni, ljuti, ali gnev je nešto drugo. Uvlači se polako u sve pore tvog života, postaje deo tebe i na kraju ti postaješ gnev. To je ponoć tvog života. Iskreno, ne znam da li će ti ikada svanuti. Znam da se pitaš da li je to isto biće koje je osećalo nekada nešto i da li je to ono isto biće koje se nekada nečemu smejalo. Da je moglo biti bolje, još kako, moglo je. Nisu tebe oduvali vetrovi i oluje, nisu tebe pogodili gromovi s neba, nisu tebe ranile nebeske strele, zato što je kuća uvek bila tu, a ispred nje ograda. Tvoj problem je što je kuća prazna, a ograde više nema. Ti si, mladiću, zatvorenik sopstvenog života.

Svako jutro taj zatvorenik budio bi se s osećanjem beznađa i bez nekog bitnog cilja. Neko studira, neko radi, a neko samo krade bogu dane. I konačno, došao je do trenutka da su dani postali isti. Više nije bilo bitno da li je ponedeljak ili subota. Zatvorenik je sve doživljavao isto. Proleće, leto, jesen, zima – njemu su to bile samo reči. I opet isto. Dokle? – pitao se. Ništa od toga u njemu nije budilo nadu, već samo

osećaj večne rutine koja nikad neće prestati. Dugo je bio u okovima, u toj prostoriji omeđenoj s četiri zida, gde se zabavljao sa svojim vernim prijateljima. Mogao je da ode bilo gde van te prostorije. Međutim, kad god bi to poželeo, nije imao snage. Nešto ga je kočilo, neki smrad koji je dolazio iz poznatog pravca, smrad ulica koje su bile zagađene prdežima nakaradnih gmazova. Njihova unutrašnjost ispunjena je ništavilom iz kojeg neće izaći ništa, ništa dobro. Na skali od belog ka crnom, oni su najcrnji.

– Crna boja preplavila je ovaj grad – reče zatvorenik.

Dugo se pitao gde poći, šta uraditi, ali jednostavno nije znao i nije mogao. Izvan ćelije su neki ljudi, njemu dobro poznati ali nebitni, neke stvari njemu nevažne. Kao da je već previše video, stao je tu gde jeste, s tom svojom raščupanom kosom i bradom od šest meseci. Iz ćelije je izlazio samo kad je trebalo da ide u samicu, svoj dom, pitajući se šta uraditi kada ga ni pesme, ni knjige, ni filmovi više ne inspirišu. Toliko je života drugih proživio, a trenutno slabo živi svoj. Nekad je bio van tog zatvora. Oko njega su bili ljudi. Susretao se svaki dan s mnogo njih, radovao se s njima. Bilo je njih dosta uz njega. Sada su svi oni ostali samo uz sebe. Beše nekad sretan, ali se njegova sreća na svakom uglu Belog grada pomalo gubila. Bilo je tu mnogo Evinih i Adamovih sledbenika koji su mu na onaj ili ovaj način zgadili pomisao da je život lep. Kad bi naleteo na neke od njih, sreća bi mu bežala, sve dok nije pobegla. Nije bilo više energije u tom čoveku. Tad je i postao zatvorenik. Njegov život postao je mržnja prema istom. Bes je postao njegova tužna muzika. U početku ga je bolelo što je sve tako nepravedno, a onda je otupeo. Sve što je ostalo je čašica dobre istine u kojoj su

pomešane mržnja, bes i ravnodušnost, kao i mesto gde može da se mirno sladi tim ukusima. Zatvor, odnosno bar na čošku njegove ulice, bilo je poslednje utočište.

Tih dana vetar zvani košava duvao je gradom, najavljuvao je ponovo istu smrknutu jesen i posle toga već dokurčenu zimu. Zatvorenik izlazi iz zatvora, rešetke se spuštaju nakratko. Izlazi među svet. Pušta da ga bes vodi kroz bedeme grada. Imao je par stanica koje je morao da poseti. Dok je šetao, iako je bio van zatvora, zatvorenik nije bio slobodan. Prolazio je pored ulice pustih snova gde je grupa hodajućih kompleksa trošila svoje trulo vreme. Kao jabuke koje nagrizaju crvi, tako izgledaju njihovi mozgovi. Nije vredno čak ni gledati te tupe poglede. Neki ljudi bez veze bivstvuju na ovoj planeti, džaba udišu vazduh, uzaludno troše energiju čovečanstva. Čemu služi taj cirkus lutajućih prikaza?, pomisli on. Video je da se tu pored reke otvara nešto novo, neko novo ekskluzivno mestašće. Pogledao je, klimnuo glavom i odmahnuo rukom negodujući.

Zatvor...

Čudan grad. Vidi se da ima potencijal i duh koji polako nestaje u moždanoj magli zamišljenih ljudi. Ovaj grad polako postaje skup nerealnih, bezličnih protuva koje svojim koracima po njemu prljaju istoriju. Njihov smrad zagađuje duh grada koji je nekada, ne tako davno, i te kako bio zdrav. Nemam više reči da opišem u šta se pretvorila ova masa. Ne možeš da pobegneš od njih, jer deliš isti vazduh. Stalno se pojavljuju neki novi ljudi, i pogodite šta – nema prijatnih iznenađenja.

To su ljudi s ustaljenim karakterima, koji osim za svoje potrebe i navike ne mare ni za šta drugo. Takva masa liči na kontejner pun smeća. Na sve strane vidim ispijena lica koja ni o čemu drugom ne razmišljaju do toga da udovolje sebi. Iscedila ih je želja za boljim životom. Ubijeni, a i dalje među živima. Pored ispijenih lica tu su i šetajuće senke, koje tumaraju po gradskim ulicama koje zapravo ne vode nikud. Hodajući bez ičega sem svoje moderne odeće i praznih pogleda. Njihovi vidici su uski kao i te ulice. Na kraju ulice nije svetlo nego opet ista ulica, i tako do nedogleda. Veliki mračni ekran servirao je jednostavnu formu na meni, a mnogi su je naručili i pojeli. Svi su oni u loncu, a ne znaju da se kuvaju. Krčkaju se na vatri svojih pogrešnih uzora i jednosmernih izbora. Toliko kontradiktornosti i licemerja u isto vreme. Toliko ispraznosti. Toliko toga, da je sve to počelo da bude jako iritantno. A što se mene tiče, ja sam mrzovoljan čovek u svojim kasnim tridesetim koji jedri na talasima tuđih mora, često udarim u ogromne stene ili se nasučem na pustu obalu. Na tim obalama nema nikoga, samo misli. Kao i obično, bilo je dobro dok nisam krenuo da osećam usamljenost u tim mislima. Do sada su mi društvo pravili prijatelji koji su mi ih omogućavali. Društvo za šankom pravio mi je drug Džin, a nedugo zatim i njegov najbolji drug Tonik. Kada se njih dvojica sastanu, nema boljeg društva. Razgovaramo o raznim stvarima koje nas muče. Potom dođu još neki drugari kao što je Destilovani Voćni Brat, i zabavi nikad kraja. Sjajan tip, uvek me oraspoloži. Realnost je moja istina. Nisam podnosio većinu ljudi koji su stanovali u ovom gradu, kao što su, na primer, isfolirane kokoške zvane devojke koje će postajati sve lošije i lošije žene, a kasnije i majke. Moji najbolji drugari Džin i Tonik su se slagali. Postavljao sam

pitanje zašto su toliko prazne i nezanimljive. Džin i Tonik su se samo smejali, a i ja s njima. Onda bi krenule razne druge teme. Jesi li video kako je onaj lenji šmokljan uspeo da se ubaci i da postane zamenik direktora? Kakva bagra uspeva. Veza do vezice. Nema tu mesta za prave ljude. Zato smo se i pretvorili u totalnu konfuziju. Nju stvara upravo činjenica da gotovo nikada pravi ljudi nisu na mestu koje zaslužuju. Vrlo retko se desi da se pravi čovek popne na vrh – uzdravlje!

– Gde si, fudbalerčiću?

– Gde si, hejteru?

– Što tako, lepi?

– Jesi l' fino nacirkan?

– Pali, bre, fudbalerčiću; pokaži malo više poštovanja.

– Prema kome? Prema tebi koji samo sediš i sereš po svemu?

– A da ti iserem malo gela da namestiš frizuricu?

– Prostack! – okrene se i ode.

Na šta je spala ova današnja omladina; mi nismo bili ova-ko opterećeni i nekulturni. Pogledaj, više brine o svojoj kosi nego o svojoj fudbalskoj karijeri. Kakav je talenat bio ovaj klinac. Čuo sam da se povredio s devetnaest godina i da od tada samo izlazi na neke žurkice. Stalno je tu s desetak drugarica. Ako niste znali, ono što dobija od njih je savetovanje kako da promeni stajling i koji puder da koristi. Ti saveti su ono najviše što dobija od svojih divnih drugarica, sisica. Njegovo omiljeno piće je đus-votka s više đusa, može i neki

koktel, ali bezalkoholni. Voli da rezerviše separe. Obožava da stoji nasred kluba kao da je osvojio pola grada. To pederasto šepurenje može biti interesantno jednom tipu devojaka, a tu grupu nazvao bih latentnim lezbijkama. One još više vole, na primer, kad neki od pozera i nisu u treningu, jer velike grudi i stomak daju im pravi efekat ženstvenosti, to im omogućava da dominiraju nad njim. Devojke koje su zaista lezbijke ne moraju da se prave, one bar jure dobre ribe. To je makar za poštovanje. To ti je kratak opis ovog fudbalera u pokušaju i njegove okoline. Od detinjstva je opredeljen za jedini izbor kako muzike tako i ostalog plitkoumnog društvenog zezanja koji je imao, i to ne svojom krivicom, bez želje za nečim novim, za otvaranjem uma i novim vidicima. Dobro, možda ipak jeste njegova krivica. Još jedna uzaludno protraćena mladost. Rasipanje talenta na sve strane. Opterećenost, jako velika opterećenost prisutna je ovih dana u vazduhu u svakom obliku i smislu te reči, ako smem da primetim. Da, da, dragi moj Džine. Sećam se, kad sam ja bio njegovih godina, sve je bilo u dokazivanju – u muškom dokazivanju. Ko više popije, taj je veći muškarac. Da ja odem s nekim ribama na piće i naručim limunadu, to se nikad nije desilo. Ona pije čaj ili već neki svoj koktelčić, a ja uživam u penušavosti svog ječmenog prijatelja. Da mi riba bude drugarica – jako teško; jedino ako je baš ružna ili ako je drugarova sestra. Kakvo je to vreme bilo, čoveče! Druga muzika, drugačija komunikacija, a pre svega druga vremena. Sećam se kako smo ložili jedni druge i time nabijali tenziju u tom dokazivanju. Za nas je sve bilo takmičenje. Koliko dižeš iz benča, koliko si nabô onu krušku na vašaru, koliko možeš da popiješ a da pritom drugi ne primete. S koliko si devojaka bio i razgovori o novim koje ćeš osvojiti. Za mene nijedna nije bila neosvo-

jiva tvrđava. Postavljao sam sebi izazove, rekao bih teške ali ostvarive. Ipak, ako se slažeš sa mnom, možda je sve to bilo besmisleno. Na kraju se sve svodi na jednu pravu ženu. Onu pravu koja se nikad nije pojavila. Bilo ih je mnogo – loših, manje dobrih i sjajnih; međutim, nijedna prava. Ona koja će me zaludeti, a opet i vaditi iz ludila. Nemoj pogrešno da me shvatiš, nikad nisam plakao za nekom devojkom. Uvek sam ja bio taj koji ostavlja, ili nisam? Nisam se ni zaljubljiavao, ili jesam? Dobro, jesam, onako klinački i površno. Sećam se jedne, a ipak ništa. Ne, ne, ipak ništa. Želeo sam da imam klince, jebiga. Nemoj opet pogrešno da me shvatiš; nisam usamljen, samo prolazim kroz promene. I dalje sam mlad, i dalje sam momak. Tek za dve godine četrdeset. Ponekad se zapitam gde su svi oni silni ljudi iz osnovne, srednje, s faksa. Šta rade? Jesu li srećni? Zaboravio sam sve te silne glave. Sećam se ekskurzija i onih ljudi koje sam voleo da zovem paraziti. Čak mislim da svako poznaje makar jednog. U mlađem dobu već dolazi do izražaja ta njihova osobina, pogotovo na ekskurzijama. Njihova strast prema novcu je tolika da, ako u trenutku nemaš sitniš i zamoliš ih da ti pozajme jedan evro, tražiće ti da im ga vratiš. Naravno, nema veze što ste tu istu osobu prethodno častili, i to ne jedanput. Poznate su i njihove fore u klubovima:

- Brate, imaš da mi daš petnaest evra?
- Pa malopre sam ti dao deset, šta će ti sad?
- Pa da častim i devojkicu koju sam malopre upoznao.

Pomešana besramnost i bezobrazluk izazivaju nekakav osećaj gađenja, pa se pitaš da li pljunuti tu osobu i onda se setiš da je on parazit, pijavica. Pitam se šta su oni uradili

sa svojim životima. Jesu li uspeli nekoga da prevare? Bilo kako bilo, nije njima nimalo prijatno u svojoj koži. Sećam se i onih koji su uvek glumili nešto. Bilo je onih koji su znali da se ponašaju. Sećam se da je svako od njih imao nekog idola, obično iz sveta filma ili sporta, neku ličnost prema kojoj bi nameštali svoj izgled. Danas je to redovna pojava. Neka kokoš s televizije određuje šta je moda. Potom se gledaju filmovi o modi i čitaju isti takvi časopisi. Nekom babunu padne na pamet kako je kul da gelom povuče kosu na stranu – i šta se onda dešava? – ceo grad nakrivi se na tu stranu. Samo zato što je taj babun slavan. Inače, biti slavan u današnje vreme izgubilo je značaj. Postoje takozvani slavni fantomi; u tu grupu spadaju ljudi koji su, na primer, snimili jednu pesmu i onda se zahvaljujući tome pojavljuju u javnosti narednih dvadeset godina. Oni su poznate face gde god da se pojave. Naravno, uvek očekuju neke privilegije, a nije naodmet i da ih neko časti pićem samo zato što su *poznati*. Gledati njih kako razglabaju o nekim *važnim* temama u isto tako *bitnim* emisijama, pravo je mučenje. Kako takvi luzeri imaju samopouzdanja i hrabrosti da se bilo gde pojave?! I ja sam naslikao nekolicinu slika pa se ne šepurim po gradu. Strašno, strašno. Kad mi ljudi pričaju o takvim osobama, ja ih uvek upitam: – Izvini, a ko je to? – Ima puno kultura i karikatura u duhovnom smislu. Oni hodaju, oni se šminkaju, oni pišaju isto. Samo nađu osnovni model i onda ga imitiraju. Hajde da se i dalje bavimo važnim stvarima: koje je marke moja majica, koja kola voziš, da li sam debeo, kakav ti je volumen kose... Nemojte više gledati reklame. Mi živimo u svetu živih reklama. Svet je postao jedna velika koka-kola.

No dobro, da se vratim ja na svoje društvo. Imao sam mnogo drugova, a posle faksa sve se svelo na dva slova. Posle su se i ta dva slova izbrisala gumaticom iz reči koja se zove život. Jebote, dobro je bilo to zajedništvo; mislim, da nekome možeš sve da kažeš a da te pritom ne bude sramota. Nije bilo tema kojih se nismo dotakli. Među nama nije bilo nijedne tajne ili laži. Sve sam im pričao. Ono kako me je ptica zasrala posred face dok sam vozio bajs, kako volim neke ljigave muzičke balade, kako ponekad volim da odgledam romantični film s Džulijom Roberts, kako sam bio s ne baš atraktivnom devojkom, kako sam se uplašio kad sam izašao s jednom... ma dobro, nećemo o tome. Nisam se uplašio, samo sam imao težak period. Baš me je mučilo što nisam mogao da nađem takvu devojku kojoj sam mogao sve da kažem, koja bi mi bila ujedno i najbolji prijatelj. Čak i kad sam bio u dugim vezama, nisam mogao sve da kažem, da se opustim do kraja, da budem ono što zapravo jesam. Nisam bio opušten, a ni iskren. Sećam se kad sam pričao s jednom od njih, odnosno kada smo zamišljali da je naš stan zapravo u nekom italijanskom primorskom gradiću. Govorio sam joj kako će sad kad izađe iz stana moći da vidi sjaj mora, a ja sjaj doteranih italijanskih devojaka. Ona bi se nasmejala, a potom bi me lupila po ramenu ili odgovorila kako i ona voli tu strasnu latino stranu mačo Italijana. Na šta sam joj ja odgovorio:

- A e bre beži, svi su pederasti; a i kepeci su!
- I Italijanke su samo lepo doterane, ali nisu stvarno lepe. Ništa nije univerzalno, zaključili smo zajedno.
- Uostalom, šta ti imaš protiv niskih muškaraca?

– U pravu si. Kad malo bolje razmislim, neki od njih su najbolji ljudi koje sam upoznao. Njih nisam ni smatrao niskima, više sam mislio na one koji su iskompleksirani zbog toga. Zar nije najbitnije ono kako se čovek oseća i nosi? Ajde da nastavimo da uživamo u pici i najboljem italijanskom vinu.

– Hajde!

I tako bi naši razgovori išli unedogled. Posle je postala prepametna za mene, želela je svoju karijeru. Ja sam ostao tu gde jesam. Neshvaćeni umetnik. Nastavio sam da slikam svoja remek-dela; čak tri sam uspeo da prodam, mada mi to i nije bio cilj. Nikad se nisam prodavao za pare. One su za mene bile samo sredstvo kako do nečega da dođem. Danas njima možeš da dođeš do mnogih ljudi, mislim i do onih napucanih devojaka. Sve je to lepo estetski. Sređen je to eksterijer, ali enterijer je previše prazan. Priroda se surovo poigrala spojivši svoje najlepše boje s bezvrednim predmetima. Napravila je dosta zaista lepih objekata, ali nažalost bez ikakve stvarne vrednosti, koji ničemu ne služe, sem da ih iskoristi neki pametniji subjekat. Džaba lepota ako je prazna. Bila je teška spoznaja da neke devojke ne možeš čak ni da uvrediš. Možda sam uvek bio hladan prema ženama, vrlo slabo sam im pokazivao svoju sunčanu stranu. Dakle hladan, neopušten i neiskren, takav sam bio prema ženama. Nikad do sada nisam o tome razmišljao i definisao to tako. Sad znam zašto ja nisam bio njihov alfa mužjak. Ali jesam, u stvari jesam alfa mužjak. To ne mogu da poreknu, samo nisam njihov. Ja, u stvari, nisam ničiji. Celog života ne pripadam ovde. Cenim neke druge stvari. Više puta sam se istripovao da sam inteligentan zbog toga. U stvari, više sam umislio da sam neshva-